

DE OMBOUW IN DE 18e EEUW

Niet eene straat schier of men stoot
De oude huizen neere
En timmert nieuwe weere.

Aldus de poëet die in 1724 bij H. van Bezooyen een weinig dichterlijk lofdicht liet verschijnen op de „uitbreiding van de vernieuwde koopstad Rotterdam”.

Eigenlijk dagteekende deze drang tot vernieuwing van veel vroeger, was reeds opgekomen laat in de tweede helft der 17e eeuw. Maar toen had die zich nog voornamelijk geuit in den aan- of herbouw, naar een ruimer, rijker plan, van openbare gebouwen, welke een verheugenis en een trots werden voor de haar stad nog liefhebbende burgerij; die dan ook niet naliet in den magistraal opgezetten plattegrond van De Vou (1694), door Romeyn de Hooghe prachtig uitgevoerd, daaraan uitdrukking te geven jegens tijdgenoot en nageslacht.

Het welhaast vorstelijk verblijf dat het Hoogheemraadschap van Schieland zich in 1662 liet bouwen naar de plannen van Pieter Post, den begaafden medewerker van Van Campen aan het Amsterdamsche stadhuis, het in zijn gevelarchitectuur met het eerste wedijverend gebouw in hetzelfde jaar door de stad aan de Nieuwemarkt als waag gesticht, het deftige Admiraliteitshuis dat in 1644 was verrezen op de plaats van de eerste Beurs aan de Spaansche kade, ter zijde van den Haringvliet, en de prachtige poorten, tusschen 1662 en 1666 aan de rivierzijde gebouwd ¹⁾, getuigden zoowel van nieuw streven in de bouwkunst als van gretig steunen daarvan door de overheid bij haar zucht om het oude te vernieuwen, ruimer, grootscher. Met de 18e eeuw was deze geest van vernieuwing ook over de toongevende burgers vaardig geworden, om straks door te werken in de breede lagen der meer eenvoudigen. Men sloopte, geheel of ten deele, en herbouwde naar den smaak van den tijd, waarbij de overheid nu leiding gaf door dwingende voorschriften, deels van bouwtechnischen aard, anderdeels ter bescherming van wat zij toen als stedschoon zag. ²⁾

1) Verg. mijn opstel R. Jaarboekje 1930.

2) Ordonnantie 11 Juni 1708 betreffende bebouwing Haringvliet z.z. Ord. van 30 April 1716, 13 Oct. 1719, 9 Mei 1724 tegen de luifels, Ord. op de gebouwen van 19 April 1719.